

Stuttgart ve Çevresi Atatürkçü Düşünce Derneği

Büyük Taaruz'un 100. YILI

**Gazi Mustafa Kemal'in kendi
kaleminden Büyük Taaruz**

25.Augustos – 01.Eylül 1922

ADD
Stuttgart

Büyük Taarruz'a hazırlanan ordu kitalarından birinin teftişi.

RAUF VE ADNAN BEYEFENDILERE*
(25 AĞUSTOS 1922)

Türkiye Büyük Millet Meclisi
İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti
Kalemi Mahsus Müdüriyeti
Adet 1/156
Zata mahsustur.

Batı Cephesi
25.8.338 [1922]

İcra Vekilleri Reisi Rauf Beyefendi'ye

Batı Cephesi'ndeki ordularımız tevfikatı Sübhaniye¹ dayanarak Ağustos'un yirmi altıncı Cumartesi günü düşmana taarruza başlayacaktır. Rauf ve Adnan Beyefendilere yazılmıştır.

Başkumandan
Mustafa Kemal

* Aslı, TC Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, 030.10-54.355.7'de bulunan eski yazı belgenin fotokopisi Atatürk'ün Bütün Eserleri Arşivi'ndedir. Ayrıca bkz. fotokopisiyle birlikte aktaran: *İstiklal Harbi ile İlgili Telgraflar*, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı Yayını, Ankara, 1994, s.102,103. Eski yazı belge Ahmet Hezarfen tarafından okunmuştur.
¹ Tefvikatı Sübhaniye: Allah tarafından gösterilen doğru yol. (Y.N.)

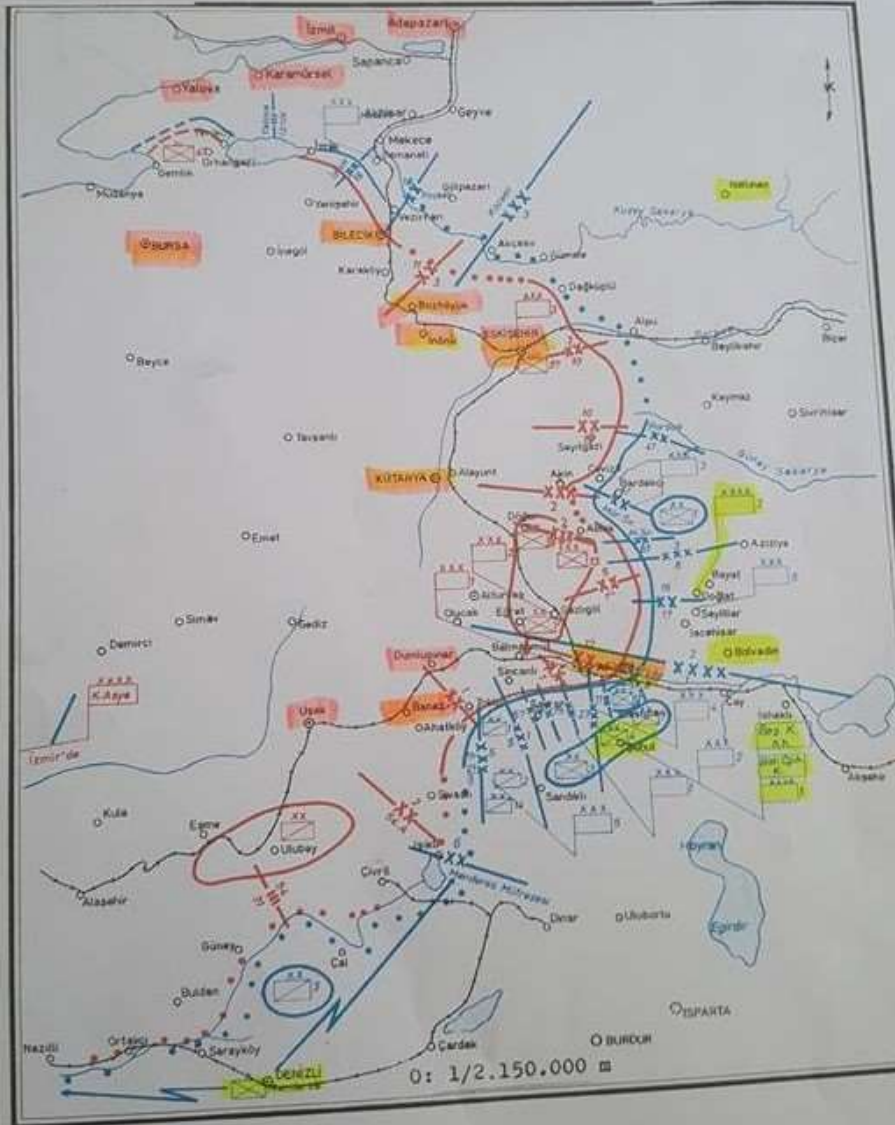

ADD
Stuttgart

İki Tarafın 25 Ağustos 1922 Akşam Durumu

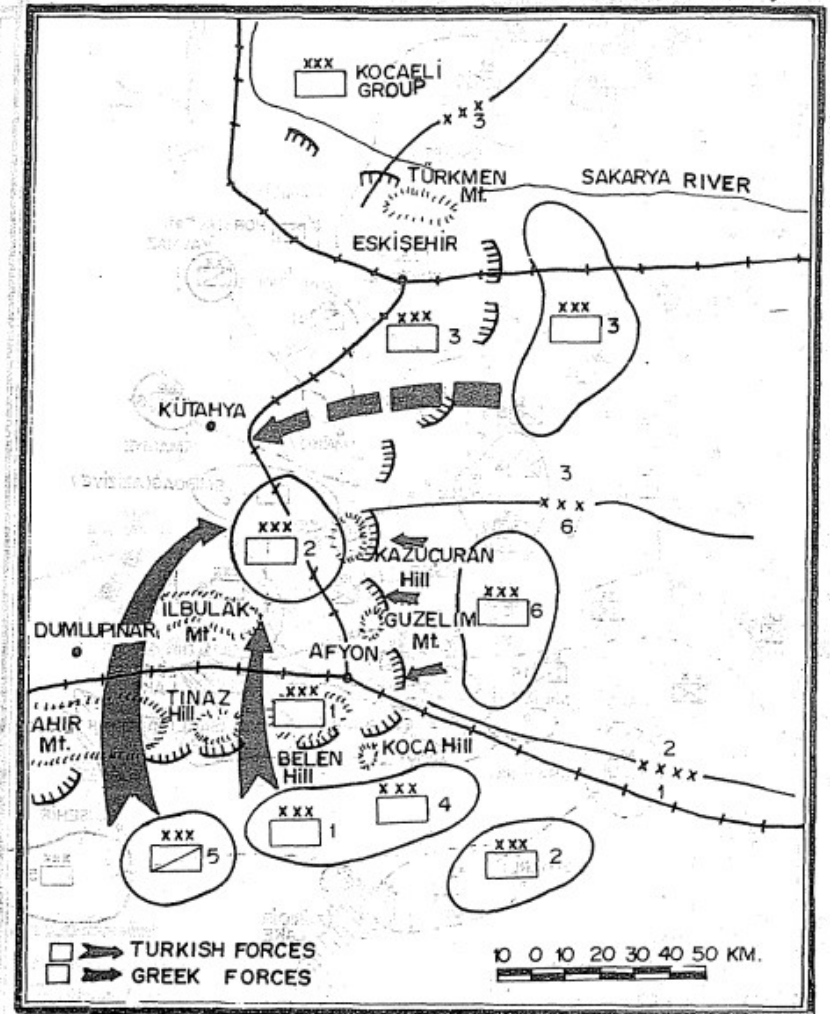
Gökür.
As. T. ve Str. E. Bşk.

Kroki :19

THE PLAN OF GRAND OFFENSIVE

Overlay: 3

BÜYÜK MİLLET MECLİSİ REİSİ SANİSİ ADNAN BEYEFENDİ'YE
İCRA VEKİLLERİ REİSİ RAUF BEYEFENDİ'YE
MÜDAFAAİ MİLLİYE VEKİLİ KÂZİM PAŞA'YA
DOĞU CEPHESİ KUMANDANI KÂZİM PAŞA'YA*
(26 AĞUSTOS 1922)¹

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti
Kalemi Mahsus Müdüriyeti
Adet "2"
Şifre

26.8.338 [1922]

Büyük Millet Meclisi Reisi Sanisi Adnan Beyefendi'ye
İcra Vekilleri Reisi Rauf Beyefendi'ye
Müdafaai Milliye Vekili Kâzım Paşa Hazretleri'ne
Doğu Cephesi Kumandanı Kâzım Paşa Hazretleri'ne

1. Harekâtımızın mahiyetini düşmandan gizlemek maksadıyla şifre ile yazıyorum.

2. Düşmanın bir seneden beri tahkim ve tel örgülerle takviye ettiği mevzilerden Afyon güney cephesinde Kalecik Sivrisi (B.Z.) tepe- (Belentepe)-Tınaztepe-Kırcaarslan güneyindeki tepeler² kısımları subaylar ve efradımızın cansiparane hücumlarıyla zapt olunmuştur. Düşmanın her taraftan muharebe meydanına trenle ve otomobil ile ve ya olarak getirttiği mühim takviye kıtalarıyla muharebe geç vakte kadar taarruz ve karşı taarruzlarla kesintisiz devam etmiştir. Taarruz harekâtı yarın dahi devam edecektir.

Başkumandan
M. Kemal

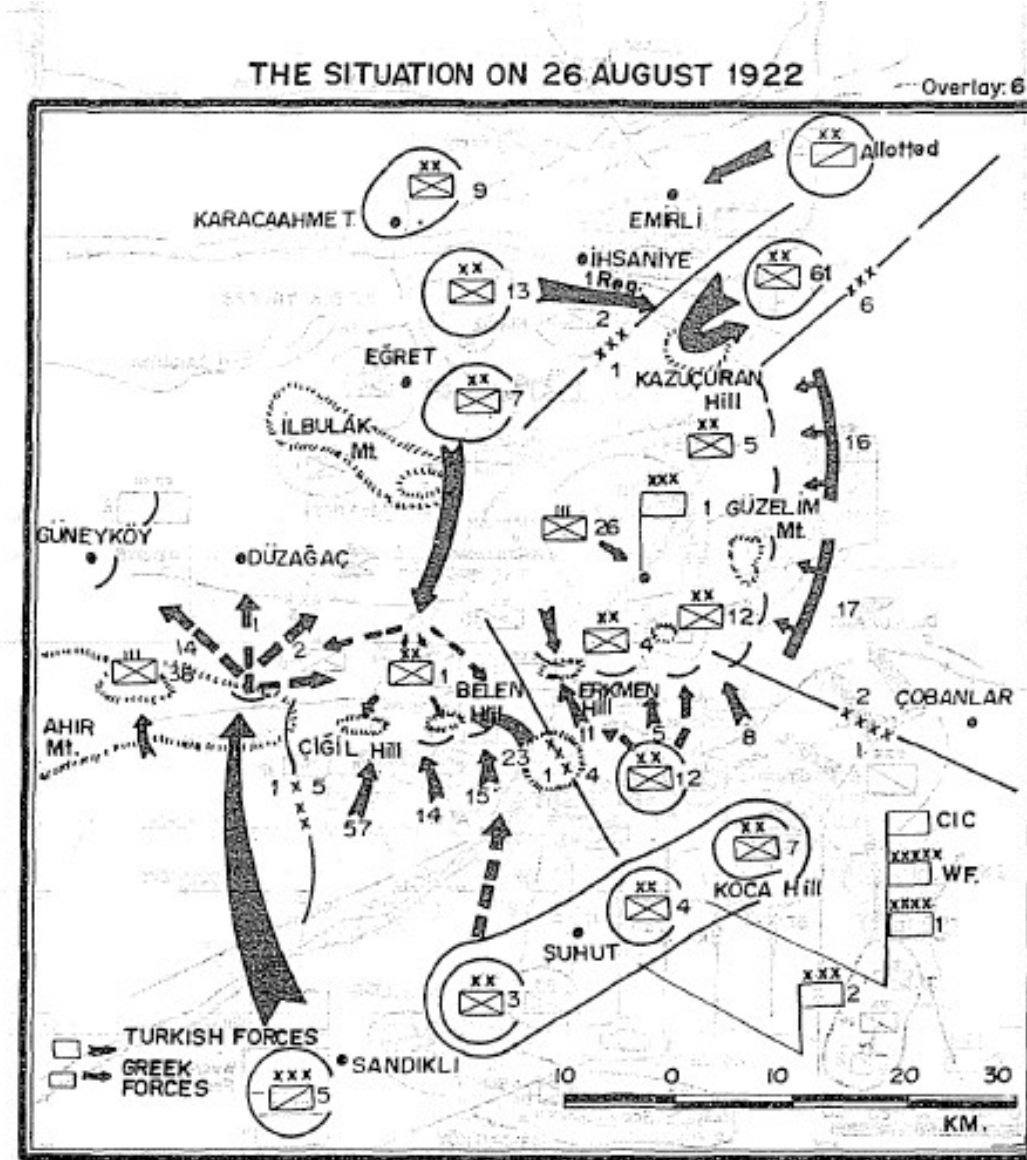
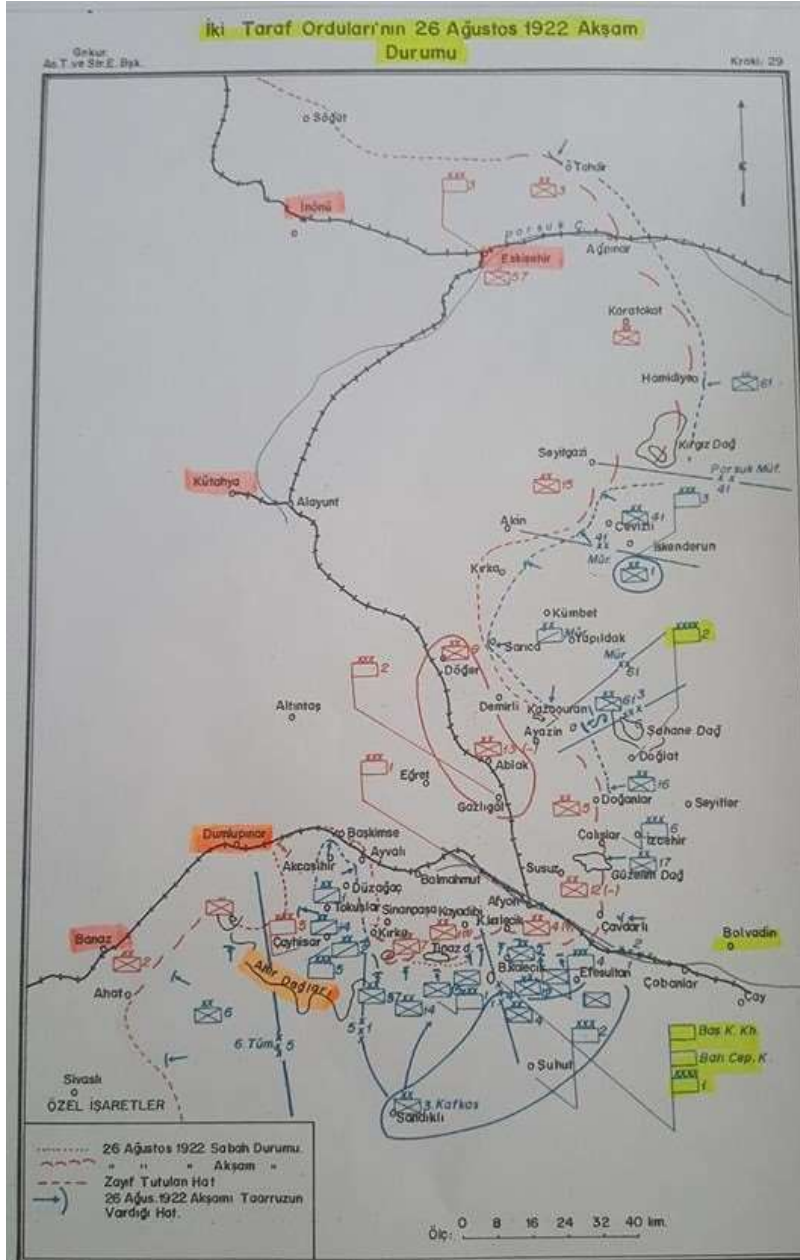
* Aşl. Cumhurbaşkanlığı Arşivi, A: III-7, D: 18, F: 74-3 ve TC Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, 030.10-54.355,7'deki eski yazı belgelerin fotokopileri Atatürk'ün Bütün Eserleri Arşivi'ndedir. Ayrıca bkz. fotokopisiyle birlikte aktaran: *İstiklâl Harbi ile İlgili Telgraflar*, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı Yayını, Ankara, 1994, s.110, 111; H. Şehsuvaroğlu, Nimet Arsan, *Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınları*, Ankara, 1964, s.446. Cumhurbaşkanlığı Arşivi'ndeki eski yazı belge Musa Sankaya, TC Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi'ndeki ise Ahmet Hezarfen tarafından okunmuştur.

¹ Belgeye, *Atatürk'ün Tamim, Telgraf ve Beyannameleri IV*'te, 25 Ağustos 1922 tarihli "İcra Vekilleri Reisi Rauf Beyefendi'ye" başlıklı belgeyle birleştirilerek "25/26 Ağustos 1922" tarihiyle yer verilmiş. (Y.N.)
² *Atatürk'ün Tamim, Telgraf ve Beyannameleri IV*'te "(Kalecik Sivrisi, Diltepe, Belentepe, Kırcaarslan ocağının tepeler)". (Y.N.)

ADD
Stuttgart

BÜYÜK MİLLET MECLİSİ REİSİ SANİSİ ADNAN BEYEFENDİ'YE*
(27 AĞUSTOS 1922)

Türkiye Büyük Millet Meclisi
İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti
Kalemi Mahsus Müdüriyeti
Adet 1/163

Banı Cephesi
27.8.1338 [1922]

Büyük Millet Meclisi Reisi Sanisi Adnan Beyefendi'ye

1. Yalova muntkasında Yalova-Pazarköy şosesi batısındaki Kurtköy civarında ve Akça (köy) - Lefke muntkalarında düşmanla muharebe devam etmektedir. Eskişehir doğu cephesiyle Afyonkarahisar doğu cephesinde 2. Ordu'muzla düşman arasında muharebe devam etmiş, Seyitgazi muntkasında Çakmaktepe ile daha güneyde Kaza-muharebe devam etmiş, Seyitgazi muntkasında Çakmaktepe ile daha güneyde Kaza-çüran tepelerinde şiddetli muharebeler olmuştur. Afyon güney muntkasında 26/27.8.1338 [1922] ve 27 sabah düşmanın Salar istikametindeki karşı taarruzları püskürtülmüş ve düşmanın mevzilerinin bir kısmı zapt olunmuştur. Yine bu sabah taarruzumuzla başlayarak boğaz boğaza devam eden şiddetli muharebeler neticesinde Afyon güneybatısındaki 1310 rakımlı tepe işgal edilmiş ve düşman buradan düzensiz bir surette kuzeye püskürtülmüştür. Bu cephede şimdiye kadar düşmanın ovada bulunan hatlarında Örüköyü ve Kaşlacık batısında üç hattı zapt olunmuştur. Düşmanın mukavemet etmekte olduğu 1355 rakımlı sırtlar Senirköy-Kırka hattında taarruzumuz devam ediyor. Tokuşlar-Düzağaç Arpa şehir hattına gelmiş olan süvarilerimiz bu hat üzerinden doğruya doğru düşmana taarruz etmektedir. İslâmköy güneydoğusunda bulunan düşmanın ikinci furkasına Aşurhisar Doğla muntkasında ayrıca tahsis olunan kuvvetlerimiz dünden beri taarruz etmektedir. 3. Süvari Fırkası Uşak genel istikametinde (ekey)¹ faaliyet etmektedir.

2. Bu malumat yayımlanmayacaktır.

Başkumandan
Mustafa Kemal

* Aslı, Cumhurbaşkanlığı Arşivi, A: III-7, D: 18, F: 75-2'de bulunan eski yazı belgenin fotokopisi Atatürk'ün Bütün Eserleri Arşivi'ndedir. Belgenin "İcra Vekilleri Heyeti Reisi Rauf Beyefendi'ye" başlıklı örneği için bkz. TC Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, 030.10-54.355.7. TC Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi'ndeki eski yazı belgenin fotokopisi Atatürk'ün Bütün Eserleri Arşivi'ndedir. Ayrıca bkz. fotokopisiyle birlikte aktaran: *İnkılat Harbi ile İlgili Telgraflar*, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı Yayını, Ankara, 1994, s.124-125. Cumhurbaşkanlığı Arşivi'ndeki eski yazı belge Musa Sarıkaya, TC Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi'ndeki ise Ahmet Hezarfen tarafından okunmuştur.

¹ Çözülmemiş şifre olmalı. (Y.N.)

TÜRKİYA BÜYÜK MİLLET MECLİSİ RİYASETİNE*
(27 AĞUSTOS 1922)

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Kalemi Mahsus Müdüriyeti

Elden alınmıştır.

Afyon Güneybatısında
27.8.338 [1922], saat 11 sonra.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

İki gündür kesintisiz devam eden muharebeler neticesinde düşmanın Afyonkarahisar mevzileri düşürülmüş ve Afyonkarahisarımız geri alınmıştır. Esirler, ağır ve hafif top ve mühimmat ve her nevi malzemedan ganimetler çoktur. Düşmanın birçok mevzilerinin her biri birkaç hattan meydana geldiğinden, kıtalarımız birçok müstahkem hatları müteakiben düşürmek mecburiyetinde bulunmuştur.

Hazırlıklarımız her nevi fenni vasıtalar ve daha başka engeller ile donatılan ve takviye edilen düşman mevzilerinin bazen bir saatten az bir zaman zarfında düşürülmesini temin ettiği gibi, asker ve subaylarımızın dünyaca bilinen yiğitlik ve kahramanlık harikaları bu defa dahi tezahür etmiş ve teyit olunmuştur.

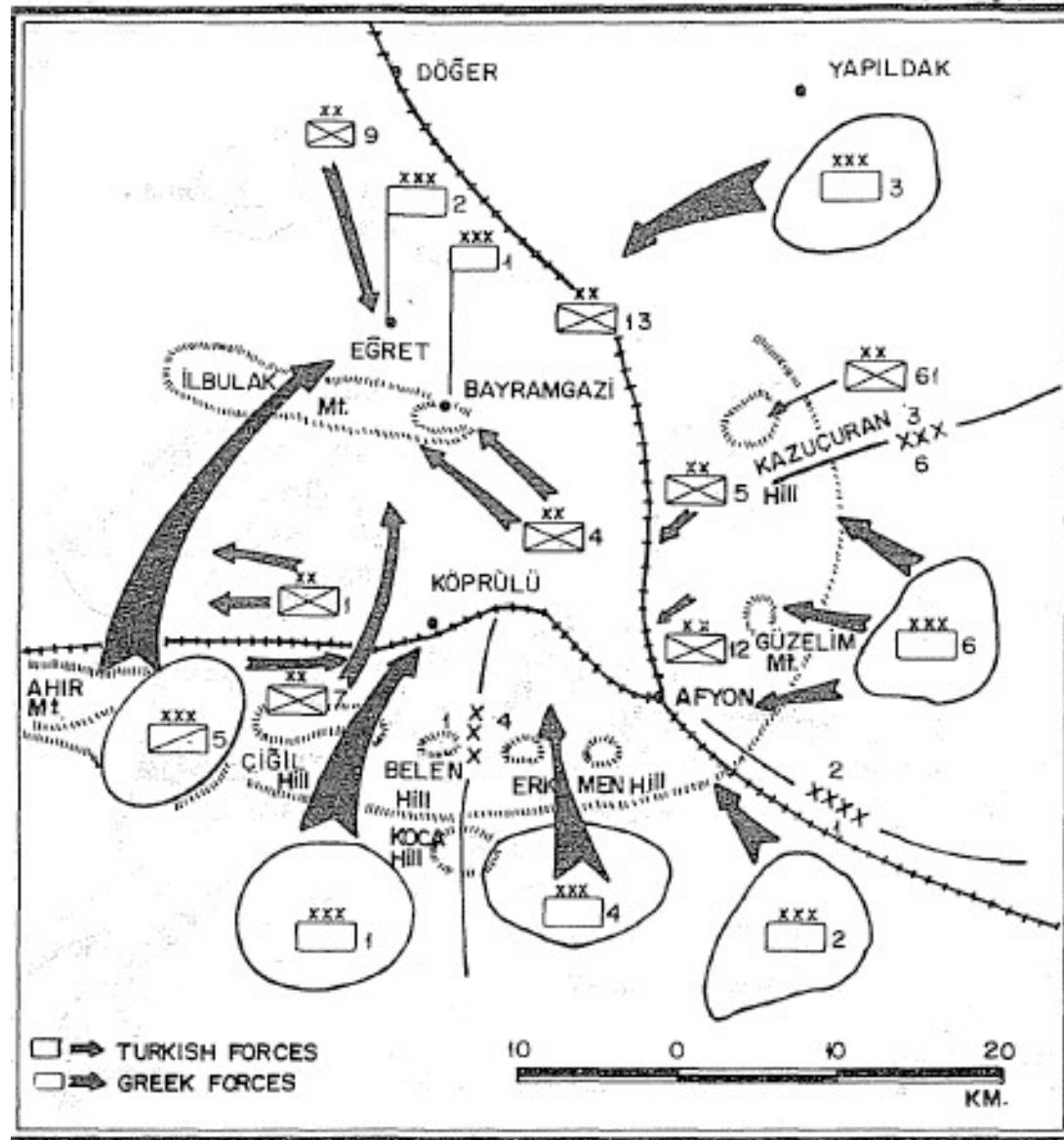
Kumandanlarımızın sevk ve idarede düşman kumanda heyetine üstünlüğü bariz bir surette tecelli etmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi ordularının müstesna kıymet ve kabiliyeti sebebiyle yüce Meclis'i tebrik ederim.

Başkumandan
M. Kemal

* Aslı, Cumhurbaşkanlığı Arşivi, Vesika No: 16399'da ve TC Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, 030.10-54.355.7'de bulunan eski yazı belgelerin fotokopileri Atatürk'ün Bütün Eserleri Arşivi'ndedir. Ayrıca bkz. fotokopisiyle birlikte aktaran; *İstiklâl Harbi ile İlgili Telgraflar*, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı Yayını, Ankara, 1994, s.118-119. Ayrıca bkz. *Öğüt*, 28 Ağustos 1922, sayı 932, s.1. Cumhurbaşkanlığı Arşivi'ndeki eski yazı belge Musa Sarıkaya, TC Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi'ndeki Ahmet Hezarfen, *Öğüt*'deki eski yazı metin ise Kemal Şenoğlu tarafından okunmuştur.

THE SITUATION ON 27 AUGUST 1922

Overlay : 7

İCRA VEKİLLERİ HEYETİ REİSİ RAUF BEYEFENDİ'YE*
(28 AĞUSTOS 1922)

Türkiye Büyük Millet Meclisi
İcra Vekilleri Heyeti Riyaseti
Kalemi Mahsus Müdüriyeti
Adet 172

Çay
28.8.338 [1922]

İcra Vekilleri Heyeti Reisi Rauf Beyefendi'ye

1. Yayınlanmayacaktır.

2. Kocaeli muntkasında muharebe devam etmektedir. Eskişehir cephesinde bugüne kadar muvaffakiyetle tespit edilebilen düşman fırkalarında ricat alametleri görülmüştür. Afyon'un doğu ve güney cephelerinde yoğunlaşan ve yedi sekiz fırka tahmin olunan düşman asli kuvvetleri 26 ve 27 günlerinde cereyan eden meydan muharebesi neticesinde tamamen mağlup edilmiştir. Dün geceden beri devam eden şiddetli takibat neticesinde mağlup düşman hezimete uğramış bir hale gelerek batı ve kuzey-batı istikametlerinde düzensiz bir surette çekilmektedir. Kıtalarımız bir taraftan Karahisar'dan kırk kilometre mesafeye kadar ilerleyerek Dumlupınar'a yaklaşmaktadır. Diğer taraftan Döğer geçilmiştir. Dört süvari fırkamız Altuntaş-Dumlupınar hattında düşmanın gerisinde faaliyet icra ediyor. 3. Süvari Fırkası Uşak'ın güneybatısında Gökbeğ'te şimendifer üzerindedir. Düşmanın toplanmasına imkân bırakmamak tedbirleri alınmıştır. Terk edilmiş top, mühimmat ve malzeme miktarı artmaktadır. Düşmanın zayıflığı çoktur. Bizim pek azdır. Askerlerimiz pek neşelidir. Yorulmak bilmiyorlar. Bu gece Karahisar'dayım, halk şenlik yapıyor.

Başkumandan
Mustafa Kemal

* Aslı, TC Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, 030.10-54.355.7'deki eski yazı belgenin fotokopisi Atatürk'ün Bilinir Eserleri Arşivi'ndedir. Ayrıca bkz. fotokopisiyle birlikte aktaran: *İstiklâl Harbi İle İlgili Telgraflar*, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1994, s.132-134; fotokopisiyle birlikte aktaran: Cernel Kutay, *Osmanlıdan Cumhuriyete Yürülmüş Bir İnançımız Rauf Orbay (1881-1964)*, c.5, Kuzancı Matbaası, İstanbul, 1992, s.131-132. Eski yazı belgeler Ahmet Hezarfen tarafından okunmuştur.

RIYASET KALEMI MAHSUS MÜDÜRÜ HAYATİ BEYE
VALIDEM HANİMEFENDİ'YE VE FIKRIYE HANIM'A*
(28 AĞUSTOS 1922)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti
Kalemi Mahsus Müdüriyeti
Adet 1/820

Batı Cephesi
28.8.338 [1922]

Riyaset Kalemi Mahsus Müdürü Hayati Bey'e

1. Validem Hanımefendi'ye ve Fikriye Hanım'a:

Buraya geldikten sonra düşmanı kovmak icap ettiğinden, taarruz ederek inayeti badi ile attık ve Afyon Kara Hisar'ını aldık. Dolayısıyla daha birkaç gün buralarda kalmam lazım gelecektir. Siz müsterih olunuz. İnşallah duamız bereketleriyle bütün memleketi düşmandan kurtarmak kolay olacaktır.

2. Hayati ve [...]¹

Tabii verdiğim malumattan memnunsunuz. Şimdi Kocatepe'den Karahisar'a hareket ediyoruz. Hacı'yı² hiçbir yerde göremedik. Gazetelerle onun evvelki sözlerine karşılık olmak üzere alaylı bir şey yazmanız münasip olur. Gözlerinizden öperim. İmza: Seryaver Salih

Başkumandan
Mustafa Kemal

29.8.38 [1922]

Birinci madde Fikriye Hanımefendi'ye takdim edilmiştir. [...]³

* Aslı, Cumhurbaşkanlığı Arşivi, Vesika No: 10906'da bulunan eski yazı belgenin fotokopisi Atatürk'ün Bütün Eserleri Arşivi'ndedir. Eski yazı belge Ercüment Hüsnü Bakı ve Ahmet Hezarfen tarafından okunmuştur.

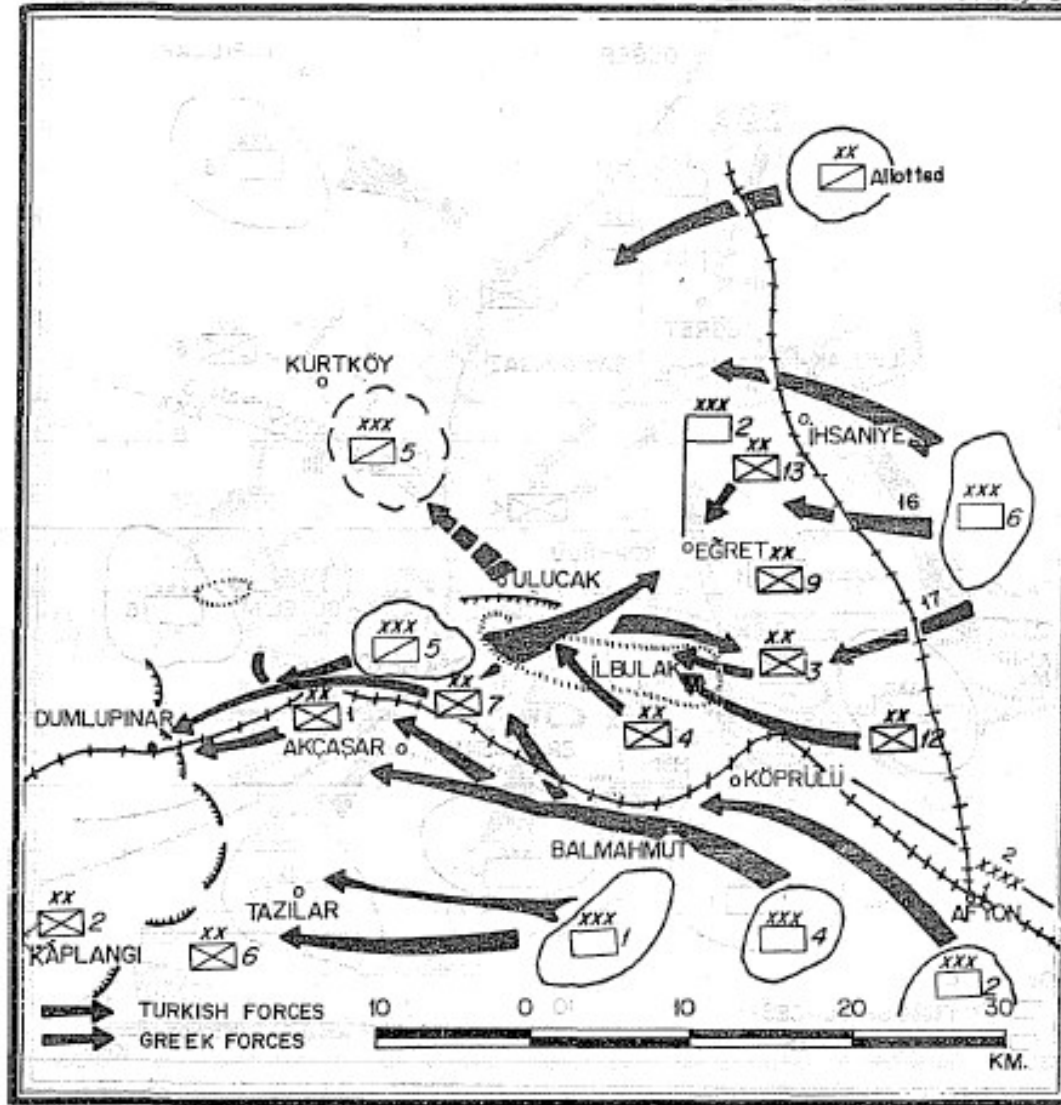
1 Burada "reckom" yazısı okunuyor. (Y.N.)

2 Anadolu'daki Yunan kuvvetleri komutanı Hacıaesti olmalı. (Y.N.)

3 İmza okunamadı. (Y.N.)

THE SITUATI ON 28 AUGUST 1922

Overlay: B

HARİCIYE VEKÂLETİ VEKİLİ RAUF BEYEFENDİ'YE*
(29 AĞUSTOS 1922)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti
Kalemi Mahsus Müdüriyeti
Adet

Karahisar
29.8.338 [1922]

Hariciye Vekâleti Vekili Rauf Beyefendi'ye
Şifre

1. İkinci maddedeki telgrafnameyi acilen Fethi Beyefendi'ye ulaştırmamıza rica ederim.
2. Afyonkarahisar bölgesinde düşman ordusunun asli kuvvetleri kati mağlubiye uğratılmıştır. Şimdiye kadar hafif ve ağır otuz top aldık. Mağlup düşman batı genel istikametinde perişan bir surette çekiliyor. Anadolu'da vaziyeti askeriyemiz her neticeyi ümit ettirecek kadar kuvvetlidir. Diplomatik temaslarınızda nezdinizdeki talepleri buna göre genişletmek lüzumunu nazarı dikkatte bulundurunuz.

Başkumandan
M. Kemal

* Asli, Cumhurbaşkanlığı Arşivi, A: III-7, D: 18, F: 12'de bulunan eski yazı belgenin fotokopisi Atatürk'ün Bunin Eserleri Arşivi'ndedir. Eski yazı belge Erol Şadi Erdinç tarafından okunmuştur.

HARİCİYE VEKÂLETİ VEKİLİ RAUF BEYEFENDİ'YE*
(29 AĞUSTOS 1922)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti
Kalemi Mahsus Müdüriyeti
Adet

Karahisar
29.8.338 [1922]

Hariciye Vekâleti Vekili Rauf Beyefendi'ye
Şifre

1. İkinci maddedeki telgrafnameyi acilen Fethi Beyefendi'ye ulaştırmanızı rica ederim.
2. Afyonkarahisar bölgesinde düşman ordusunun asli kuvvetleri kati mağlubiyete uğratılmıştır. Şimdiye kadar hafif ve ağır otuz top aldık. Mağlup düşman batı genel istikametinde perişan bir surette çekiliyor. Anadolu'da vaziyeti askeriyemiz her neticeyi ümit ettirecek kadar kuvvetlidir. Diplomatik temaslarımızda nezdinizdeki talepleri buna göre genişletmek lüzumunu nazarı dikkate bulundurmuz.

Başkumandan
M. Kemal

* Aslı, Cumhurbaşkanlığı Arşivi, A: III-7, D: 18, F: 12'de bulunan eski yazı belgenin fotokopisi Atatürk'ün Bütün Eserleri Arşivi'ndedir. Eski yazı belge Erol Şadi Erdinç tarafından okunmuştur.

HEYETİ VEKİLE RİYASETİNE*

(30 AGUSTOS 1922)

Çıkış yeri: Afyon
Numarası: 410

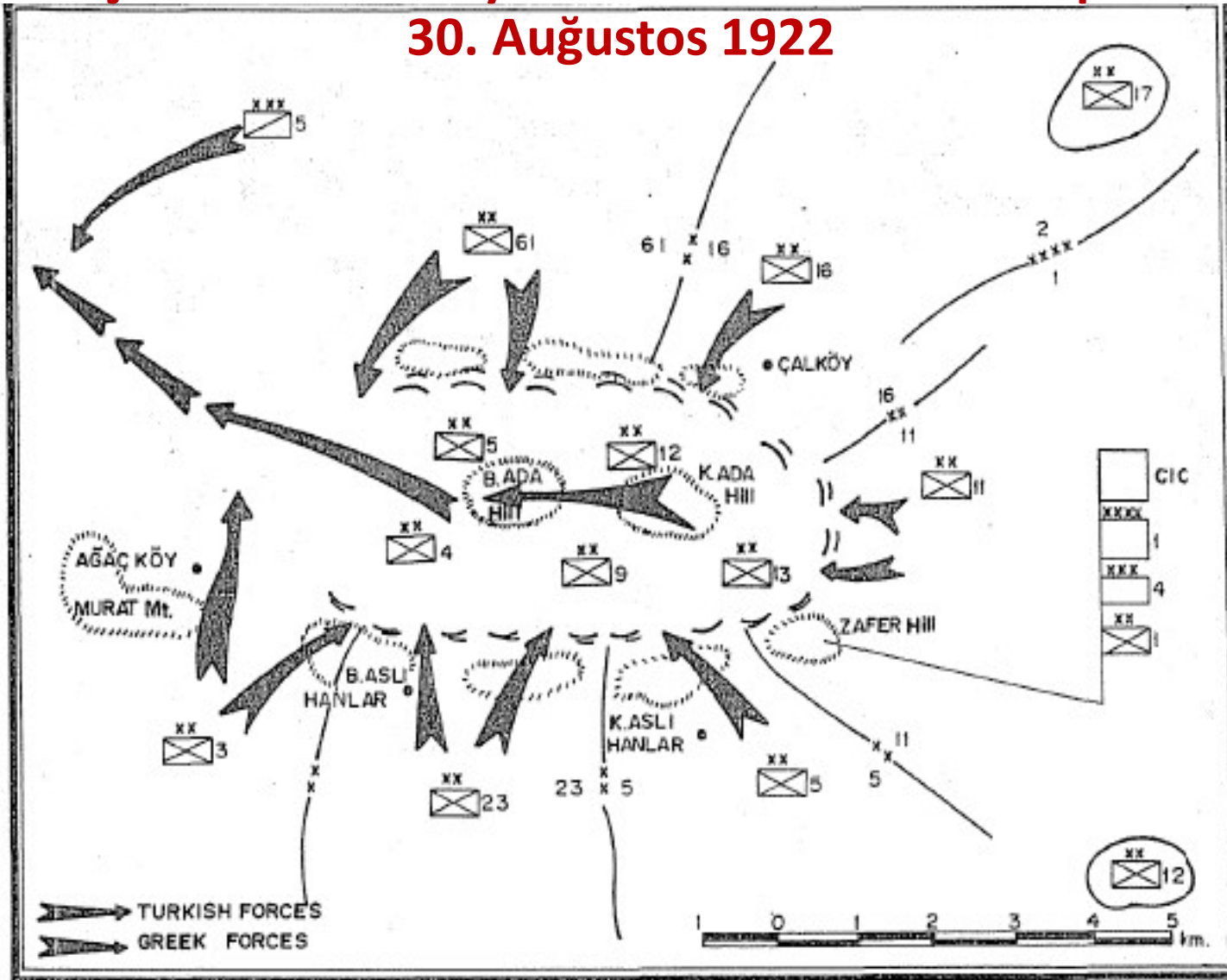
Heyeti Vekile Riyaseti'ne

1. Yayımlanmayacaktır.
2. Düşman ordusunun asli kuvvetleri Seylbayatiye batısından¹ başlayarak Aslıhanlar'a devam etmek üzere bir cephede ve Dumlupınar güneyinde olmak üzere diğer cephede de iki grup halindedir. Düşmanın her iki grubu önden ve arkadan katalanımız arasına alınmıştır. Muharebeler lehimize kesintisiz devam etmektedir.
3. 30 Ağustos 38 [1922] saat 6 evvel'de yazılmıştır.

Başkumandan
Mustafa Kemal

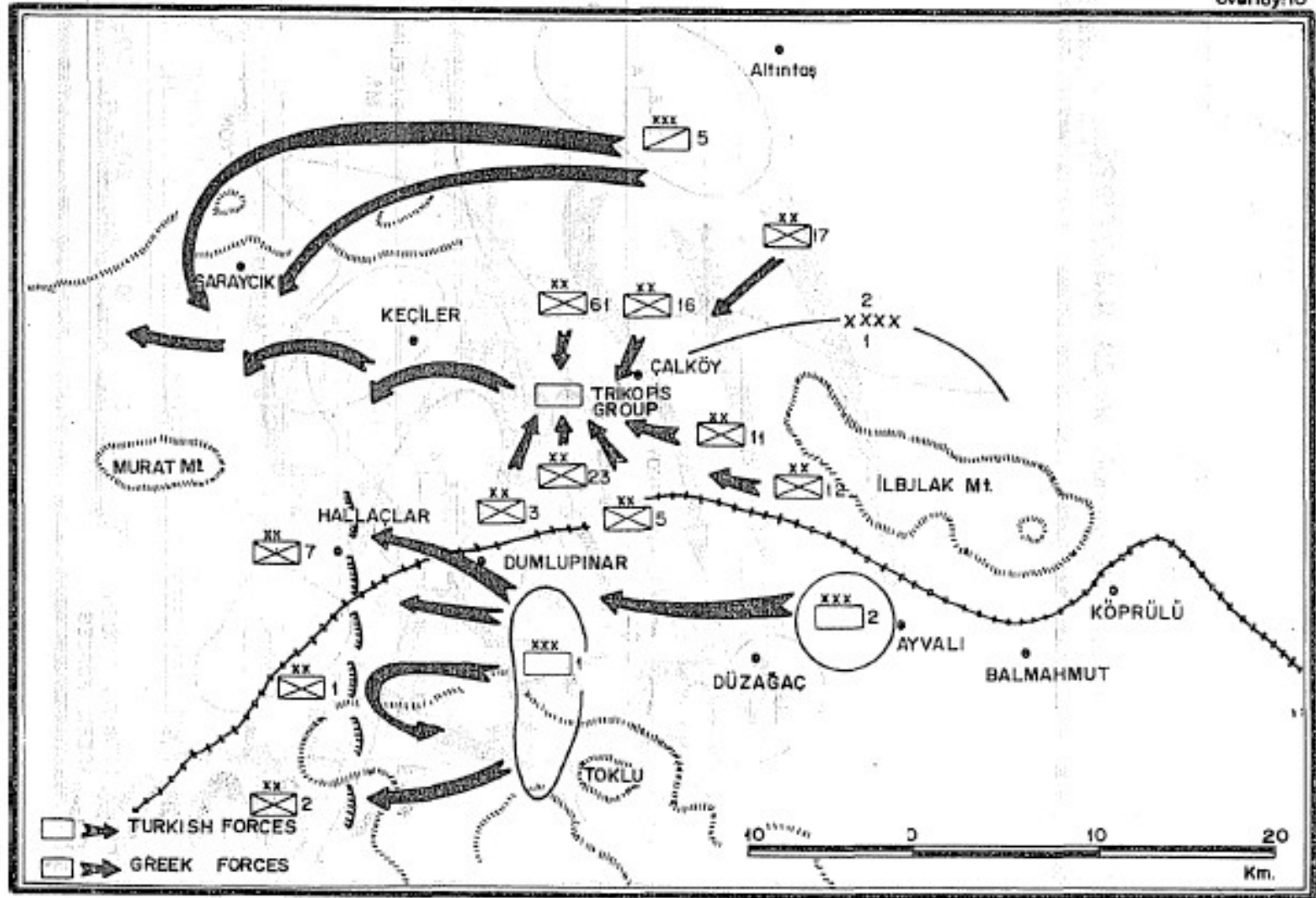
* Aslı, TC Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, 030.10-54.355.7'de bulunan eski yazı belgenin fotokopisi Atatürk'ün Bütün Eserleri Arşivi'ndedir. Ayrıca bkz. fotokopisiyle birlikte aktaran: *İstiklâl Harbi ile İlgili Telgraflar*, TC Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı Yayını, Ankara, 1994, s.144-145; Halûk Y. Şehsuvaroğlu, "Atatürk Bülük Taarruzu Günü Gününe Bildiriyor", *Cumhuriyet*, 1 Eylül 1959, sayı 12608, s.2; Eski yazı belgeler Ahmet Hezarfen tarafından okunmuştur. *Cumhuriyet*'te "Selbaba tepesi batısından" şeklinde yer almış. (Y.N.)

Başkomutanlık Meydan Muharebesi- Dumlupınar 30. Ağustos 1922

THE SITUATION ON 30 AUGUST 1922

Overlay: 10

İCRA VEKİLLERİ HEYETİ REİSİ RAUF BEYEFENDİ'YE*
(31 AĞUSTOS 1922)

Çıkış yeri: Dumlupınar
Harp telgrafıdır.

İcra Vekilleri Heyeti Reisi Rauf Beyefendi'ye

1. Yayınlanmayacaktır.

2. Kütahya, kıtalarımız tarafından işgal olunmuştur. Bu civardaki düşman kıtaları mağlup ve perişan edilerek Hacı Azizoğlu köyünün Viren kuzey hattındaki ormanlara firara zorlanmıştır. Dünkü muharebenin cereyan ettiği İşören-Adatepe¹ sahasının bir kısmında bugün gördüğüm ganimetler kolayca sayılamayacak kadar çoktur. Muharebe meydanında düşman birçok tüfek, top, cephane, sıhhiye otomobili ve otomobil edevatı, araba, her nevi malzeme ve eşya terk etmeye mecbur kalmıştır. Ganimet alınan top miktarı 150'ye ulaşmıştır. Menderes muntikasında Çivril, kıtalarımız tarafından işgal edilmiştir.

31.8.38 [1922]

Başkumandan
Mustafa Kemal

* Aslı, TC Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, 030.10-54.355.7'de bulunan eski yazı belgenin fotokopisi Atatürk'ün Bütün Eserleri Arşivi'ndedir. Ayrıca bkz. fotokopisiyle birlikte aktaran: *İstiklâl Harbi ile İlgili Telgraflar*, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı Yayını, Ankara, 1994, s.142-143; Halûk Y. Şehsuvaroğlu, "Atatürk Büyük Tuzağına Günün Gününe Bülüyor", *Cumhuriyet*, 4 Eylül 1959, s.2. Eski yazı belgeler Ahmet Hezarfen tarafından okunmuştur. ¹ *Cumhuriyet'te "İşören-Adatepe"*, (Y.N.)

RAUF BEYEFENDİ'YE*
(31 AĞUSTOS 1922)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti
Kalemi Mahsus Müdüriyeti
Telgraf

Dumlupınar
31.8.338 [1922]

Rauf Beyefendi'ye

1. Yayınlanmayacaktır. Bu kayıtlı verdiğim malumatın yayımı geleceğe bırakılacaktır.

2. 26 Ağustos'ta başlayan Afyon Karahisar Dumlupınar Meydan Muharebesi 31.8.38 [1922] sabahı son bulmuştur.

Beş gün beş gece kesintisiz devam ettirilen bu meydan muharebesine düşman müstahkem mevkiilerini çığneyerek cepheyi yarmak suretiyle başladı. 36 saat devam eden ve Afyon güney mıntıkasında 1. Ordu'muz tarafından yapılan bu yarma harekâtı neticesinde Dağkaraca, Dağcavdarlı, Kaleciktepe, Ahurdağ¹ genel hattında 100 kilometrelik bir hattı işgal eden düşman kuvvetleri mevziyi terke zorlandı. Diğer mıntıkasında bulunan ihtiyatlarla baskı yapıldıktan sonra 1., 4., 5., 7., 9., 12., 13. fırkalarından meydana gelen düşman ordusunun ana kısmı, Balmahmud-Dumlupınar şimendifer yoluyla Balmahmud, Kızıltaş, Dumlupınar yolu arasındaki mıntıkada seri ve şiddetli takibatımız ve düşmanın ricat hatlarını kesen muvaffakiyetli tertibatımız sayesinde düşman tekrar muharebeye zorlandı. Bir taraftan da Ahurdağ üzerinde düşman 2. Fırkası tarafından tutulan Toklusivrisi mühim mevzilerine bir kısım kuvvetimizle tararuz tertip olundu. Muhtelif ve kanlı safhaları ihtiva eden bu muharebeler esnasında topçularımız büyük bir faaliyet ve maharetle düşmanı sıkıştırdı. Piyadelerimiz kısa ateş muharebelerini müteakip gündüz ve gece süngü hücumları ve bomba baskınlarıyla düşman kıtalarının büyük karargâhlarına kadar içlerine girdi. Düşman ricat hatları üzerinde bulunan süvari fırkalarımız bir taraftan topçularını kullanırken, diğer taraftan yalnkılıç düşman içlerine saldırdı. Harp ve keşif tayyarelerimiz bomba ve ma-

* Aslı, TC Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, 030.10-54.355.7'de bulunan eski yazı belgenin fotokopisi Atatürk'ün Bütün Eserleri Arşivi'ndedir. Ayrıca bkz. fotokopisiyle birlikte aktaran: *İstiklâl Harbi ile İlgili Telgraflar*, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı Yayını, Ankara, 1994, s.146-153; fotokopisiyle birlikte aktaran: Cemal Kutay, *Osmanlıdan Cumhuriyete Yürüşümüzde Bir İnsanın Rauf Orbay (1881-1964)*, Kazancı Matbaası, İstanbul, 1992, c.5, s.133-136. Eski yazı belgeler Ahmet Hezarfen tarafından okunmuştur. ¹ *Ormanlıdan Cumhuriyete Yürüşümüzde Bir İnsanın Rauf Orbay'da "Samanlıdağ, Karıcadağ, Çavdarlı ve Kaleciktepe"*. (Y.N.)

BATI CEPHESİ KUMANDANLIĞI'NA*
(31 AĞUSTOS 1922)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Riyaseti
Kalemi Mahsus Müdüriyeti
Adet
Tezkere

Ankara
31.8.338 [1922]

Batı Cephesi Kumandanlığı'na

Vefat eden bütün üst subay ve subaylar ile askeriye mensuplarının ailelerine usulüne göre maaş tahsis edilinceye kadar asli maaşlarının tahsisatıyla yarısının kesintisiz ödenmesi hakkında olup Büyük Millet Meclisi'nce kabul edilen kanun sureti aşağıda arz olunur.

Başkumandan
M. Kemal

* Asli, Cumhurbaşkanlığı Arşivi, A. III-7, D: 18, F: 81'de bulunan eski yazı belgenin fotokopisi Atatürk'ün Bütün Eserleri Arşivi'ndedir. Eski yazı belge Ahmet Hezarfen tarafından okunmuştur.

AHALİYE VE YUNAN ASKERLERİNE BEYANNAMELER*

(EYLÜL 1922)¹

Başkumandan Paşa'nın Beyannameleri

*Kurtuluş Bekleyen Ahalimize İle Yunan Askerlerine
Yayımlanan Beyannameler*

Kurtuluş Bekleyen Ahalimize Türkçe Beyanname

"Sevgili Türkiyalılar, Sevgili Kardeşlerimiz!

Türk ordusu Yunan ordusunu perişan etti. Yunanlılar her tarafa topunu tüfeğini bırakıp bozgun ve dehşet içinde kaçıyor. Etrafı sarılanlar her yerde teslim oluyor. [...] Köyleri harmanları yakıyor. [...] Ey ahali, sakın korkmayınız. Sizi kurtarmak için üç senedir dağlarda çarpışan ordunuza Cenabı Hak büyük bir zafer verdi. Yıldırım gibi Yunan celloatlarını kovalıyor. Kadınlarımızı, çocuklarımızı düşman kaçarken dağlara ve emin yerlere sakladınız. Eğer düşman bir köy yakmaya, bir yol tahrip etmeye teşebbüs ederse hemen ona hücum ediniz. Kaçan düşmanın yanında kalan her köy emniyetle bilsin ki, Türk ordusu yirmi dört saat geçmeden yetişiyor. Bir de hangi Yunan kutası veya kumandanı mezalim yaparsa onun numarasını ve kumandanının ismini öğreniniz."

Düşmanın firarından sonra cephece tertip edilerek tayyareleriniz tarafından atılan Türkçe ve Rumca beyannamelerin suretleri aşağıdadır.

Rumca Beyanname: "Yunan kumandanlar, Yunan subayları, Yunan askerleri!

Mağlup ve hezimete uğramış Yunan fırkaları topunu tüfeğini bırakarak kaçıyor, açlık ve yorgunluktan bitap kalan Yunan askerleri her yerde teslim oluyor. Her tarafınız sarılmıştır. Kaçamayacaksınız. Teslim olanlar açlık, sefalet ve mahrumiyet ile sürünerek ölmekten kurtuluyorlar. Bazı Yunan askerlerinin çekildikleri yerlerde İslam ahaliye zulüm ve işkence yaptığını ve şimendiferleri tahrip ettiğini görüyoruz. Gerek kumandan ve subayların emri ile ve gerek münferiden her türlü zulüm ve yandırdan şahsen mesulsünüz."⁴

* *Vakit*, 12 Eylül 1922, No: 1705, s.1. Ayrıca bkz. *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri Tamim ve Telgrafları V. Hazırlayanlar: Sadi Borak-Dr. Utkan Kocatürk, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1972, s.200. Eski yazı metin Ahmet Hezarfen ve Musa Sarıkaya tarafından okunmuştur.*

¹ Belge kaynağı tarihsizdir. Sade bir dille halka seslenen bu beyanname, 1 Eylül 1922 tarihli "Millette Beyanname" ile aynı tarihte yazılmış olmalıdır. (Y.N.)

² *Vakit*'te bir satır sansür edilmiş. (Y.N.)

³ *Vakit*'te bir satır sansür edilmiş. (Y.N.)

⁴ *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri Tamim ve Telgrafları V*'te yalnız Türkçe beyanname yer almakta, Rumca beyanname bulunmamaktadır. (Y.N.)

MİLLETE BEYANNAME*
(1 EYLÜL 1922)

Batı Cephesi Kumandanlığı
İstihbarat Şubesi Müdüriyeti
Adet

Suret

Dumlupınar

Büyük ve Asil Türk Milleti;

Batı Cephesi'nde 26 Ağustos 38'den [1922] beri başlayan taarruz harekâtımız, Afyonkarahisar-Altinbaş-Dumlupınar arasında büyük bir meydan muharebesi halinde beş gün beş gece devam etti. Türkiye Büyük Millet Meclisi ordularının kahramanlığı, şiddeti, sürati, tevfikatı sübhaniyeye¹ tecelli vesilesi oldu. Zalim ve mağrur düşman ordusunun asli unsurları akıllara dehşet verecek katiyetle imha edildi. Teşkilat ve teçhizat gibi ananeleri ve muzafferiyetleri ve ismi sadece milletimizin şuurundan ve ezeli, ebedi olan imanından vücut bulan ordularımızı fedakârlığınızla layık olarak size takdim ediyorum. En büyük kumandanından en genç neferine kadar ordularımızda hâkim olan fikir, milletin gösterdiği vazife uğrunda şehit olmaktır. Bunu muharebe meydanlarında yakından gözlemleyerek büyük milletime haber veriyorum. Milletimizin bünyesindeki kudret ve mefkûreyi üç buçuk sene evvel mesai arkadaşlarımız ile ifade etmekten başlayarak, tahammülsüz müşkülât içinde devam eden mücahedelerimizin neticeleri tezahür ediyor. Milletin oy ve iradesine dayanan her işin neticesi millet için hayır ve saadet olduğu sabittir. Milletimizin geleceği emindir ve vaat edilen zaferi ordularımızın elde etmesi muhakkaktır. 1.9.338 [1922]

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
Başkumandan

1. Ordu Kumandanlığı'na

Başkumandanlık tarafından yayımlanan beyanname sureti yukarıya alınmıştır. Ordularda dahi efrada kadar ulaştırılacaktır. 1 Eylül 338 [1922]

Batı Cephesi Kumandanı İsmet

* Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı Arşivi, Arşiv 4/4557, Dolap 34, Göz 2, Klasör 1906, Dosya 10 (105) yeni. Filistin 37'den fotokopisiyle birlikte aktaran: *Harp Tarihi Belgeleri Dergisi*, Genelkurmay Basımevi, Ankara, Eylül 1976, sayı 75, s.69-71, Belge No: 1635. Ayrıca bkz. *Askerî Tarih Belgeleri Dergisi*, Ankara, Ocak 1994, sayı 97, s.144-145, Belge No: 2627; *Hâkimiyeti Millîye*, 2 Eylül 1922, No: 596, s.1; *Öğüt*, 2 Eylül 1922, sayı 912, s.2. *Hâkimiyeti Millîye*'deki eski yazı metin Ahmet Hezarfen, *Öğüt*'deki Kemal Şe-noğlu, diğer eski yazı belgeler Ercüment Hüsnü Baki ve Ahmet Hezarfen tarafından okunmuştur.
1 Allah'ın yardımlarına, (Y.N.)

ADD
S

Ataturk_Renkli

Sayın Eriş Ülger arşivinden alınmıştır.

İbrahim Derinkuyu

ORDUYA BEYANNAME*
(1 EYLÜL 1922)

Batı Cephesi Kumandanlığı
Adet

1.9.38 [1922]

Türkiye Büyük Millet Meclisi Orduları!

Afyon Kara Hisar-Dumlupınar Büyük Meydan Muharebesi'nde zalim ve mağrur bir ordunun asli unsurlarını inanılmayacak kadar az bir zamanda imha ettiniz. Büyük ve asil milletimizin fedakârlıklarına layık olduğunuzu ispat ediyorsunuz. Sahibimiz olan büyük Türk milleti geleceğinden emin olmaya haklıdır. Muharebe meydanlarındaki maharet ve fedakârlığımızı yakından görüyor ve takip ediyorum. Milletimizin hakkımızdaki takdiratına aracı olmak vazifemi ara vermeden ve durmadan yerine getireceğimi.

Başkumandanlığa tekliflerde bulunulmasını Cephe Kumandanlığı'na emrettim. Bütün arkadaşlarımın Anadolu'da daha başka meydan muharebeleri verileceğini nazarı dikkate alarak ilerlemesini ve herkesin akli kuvvetlerini ve kahramanlık ve hamiyet kaynaklarını müsabaka ile sarf etmeye devam etmesini talep ederim.

Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri!

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
Başkumandan
M. Kemal

* Asli, Cumhurbaşkanlığı Arşivi, A: 1-4282, D: 6, F: 7-A1'de bulunan eski yazı belgenin fotokopisi Atatürk'ün Bütün Eserleri Arşivi'ndedir. Ayrıca bkz. Genelkurmay Başkanlığı Harp Tarihi Dairesi Arşivi, Dolap 31, Göz 2, Klasör 1767, Dosya 132'den fotokopisiyle birlikte aktaran: *Harp Tarihi Vesikaları Dergisi*, Eylül 1967, sayı 61, Vesika No: 1399; *Hâkimiyeti Milliye*, 2 Eylül 1922, No: 596, s.1; *Öğüt*, 2 Eylül 1922, sayı 912, s.2. Aynı beyannamenin "2. Ordu Kumandanı Mirliha Şevki" tarafından "3. ve 6. Kolordu Kumandanlıklarına, Ordu Topçu Taburu Kumandanlığı'na, Karargâh Kumandanlığı'na, Erkanı-harbiye Riyaseti Saniyesine" çekilen örneği için bkz. Genelkurmay Harp Tarihi Başkanlığı Arşivi, Arşiv 4/5281, Dolap 36, Göz 4, Klasör 2019, Dosya 71 (25) eski, Fihrist 6-1'den fotokopisiyle birlikte aktaran: *Harp Tarihi Belgeleri Dergisi*, Eylül 1976, sayı 75, Belge No: 1634. *Hâkimiyeti Milliye*'deki eski yazı metin Ahmet Hezarfen, *Öğüt*'teki Kemal Şenoğlu, diğer eski yazı belgeler Ercüment Hüsnü Ba-ki ve Ahmet Hezarfen tarafından okunmuştur.

İCRA VEKİLLERİ REİSİ RAUF BEYE*
(1 EYLÜL 1922)¹

Dumlupınar
1.9.38 [1922]

İcra Vekilleri Reisi Rauf Bey'e

1. Yayınlanmayacaktır.

2. Dumlupınar muharebesine iştirak etmek üzere Seyitgazi muntakasından güneybatıya hareket ettirilmiş iken muharebenin aldığı şekil üzerine yarı yoldan tekrar kuze-ye istikamet değiştiren düşmanın bağımsız fırkası Kütahya civarında kıtalarımız tarafından taarruza uğratıldı. Düşman fırkası hayli telefat verdikten sonra perişan bir halde Gediz istikametine atıldı. Düşman, ağırlıklarını ve iki yüzü aşkın esir terk etti. Dağlan düşmanın ormanlara² iltica eden kısımları peyderpey toplanmaktadır. Bugün bulunduğum yerden³ muhtelif rütbede yüz subay ve bin neferden meydana gelen esir kafilesinin geçtiğini gördüm. Bunlar arasında Karahisar muharebesinde 4. Fırka'ya kumanda eden General Zımaras ve 12. Fırka Kumandanı Miralay Kalarapulos ve ayrıca dört⁴ miralay,⁵ iki kaymakam,⁶ beş binbaşı vardır. Diğerleri yüzbaşı ve mülazım⁷ rütbesindedir. 1. Kolordu Kumandanı General Trikopis'in otomobil ve hayvanını terk ederek efradın içine karıştığını, esir veya maktul olduğunu, esirler arasında bulunan yaveri ifade etti. 2. Kolordu Kumandanı'nın da Trikopis ile beraber bulunduğu anlaşılmaktadır. Uşak ve Eskişehir'in düştüğü haberini bekliyorum. Haberleşme müşkülattan ve muharebe meydanındaki iştigalden, malumat vermekte gecikme muhtemeldir.

Başkumandan
Mustafa Kemal

* Fotokopisiyle birlikte aktaran: *İstiklâl Harbi ile İlgili Telgraflar*, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Cumhuriyet Arşivi Daire Başkanlığı Yayını, Ankara, 1994, s.154-155. Eski yazı belge Ahmet Hezarfen tarafından okunmuştur. Ayrıca bkz. Halûk Y. Şehsuvaroğlu, "Atatürk Büyük Taarruzu Günü Gününe Bildiriyor", *Cumhuriyet*, 4 Eylül 1959, s.2.

¹ *Cumhuriyet*, 4 Eylül 1959'dan aktaran: *Atatürk'ün Tamim, Telgraf ve Beyannameleri IV*, Hazırlayan: Nimet Arsan, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınları, Ankara, 1964, s.451-452'de belge yanlışlıkla "2 Eylül 1922" tarihli olarak yayımlanmış. (Y.N.)

² *Cumhuriyet*'te "Aynı düşmanın ordumuza". (Y.N.)

³ *İstiklâl Harbi ile İlgili Telgraflar*'daki eski yazı belgede "kısımları peyderpey toplanmaktadır. Bugün bulunduğum yerden" sözcükleri yok. Bir satırın atlanmış olması. (Y.N.)

⁴ *İstiklâl Harbi ile İlgili Telgraflar*'da "dört" sözcüğü yok. (Y.N.)

⁵ Albay. (Y.N.)

⁶ Yarbay. (Y.N.)

⁷ Teğmen. (Y.N.)

Stuttgart ve Çevresi Atatürkçü Düşünce Derneği

Büyük Taaruz'un 100. YILINDA

Ebedi Başkomutanımız
Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve Silah
Arkadaşlarını ve
tüm Şehit ve Gazilerimizi rahmetle şükranla ve
minnetle anıyoruz.

Ruhları şad olsun.

